

RASSOM TAFAKKURI VA PSIXOLOGIK JARAYONLAR UYG'UNLIGI

*Nizomiy nomidagi O'zMPU talabasi****Rustamova Kumushxon*****Annotatsiya**

Ushbu maqola rassomning tafakkuri va psixologik jarayonlar o'rtasidagi uyg'unlikni o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, ijodiy faoliyat va psixologik jarayonlar o'zaro chambarchas bog'liq bo'lib, rassomning tasavvuri, ijodiy qarorlari va emotsional holati uning san'at asarlarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Maqolada ijodiy tafakkurning psixologik mexanizmlari, ijodiy jarayonda emotsional va kognitiv omillarning ta'siri, shuningdek rassomning ichki dunyosi va san'at orqali o'zini ifoda etish jarayonlari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: rassom, tafakkur, psixologik jarayonlar, ijodiy jarayon, emotsiyalar, kognitiv jarayonlar, ijodiy qaror, san'at asari, ijodiy tafakkur, emotsional holat

Аннотация

Статья посвящена изучению гармонии между мышлением художника и психологическими процессами. Исследование показывает, что творческая деятельность тесно связана с психологическими процессами, а воображение художника, его творческие решения и эмоциональное состояние играют ключевую роль в создании произведений искусства. Статья анализирует психологические механизмы творческого мышления, влияние когнитивных и эмоциональных факторов на творческий процесс, а также механизмы самовыражения художника через искусство.

Ключевые слова: художник, мышление, психологические процессы, творческий процесс, эмоции, когнитивные процессы, творческое решение, произведение искусства, творческое мышление, эмоциональное состояние

Abstract

This article explores the harmony between an artist's thinking and psychological processes. The study indicates that creative activity is closely intertwined with psychological processes, and the artist's imagination, creative decisions, and emotional state play a crucial role in shaping artworks. The article analyzes the psychological mechanisms of creative thinking, the influence of cognitive and emotional factors on the creative process, and the mechanisms of self-expression through art.

Keywords: artist, thinking, psychological processes, creative process, emotions, cognitive processes, creative decision, artwork, creative thinking, emotional state

Kirish. Rassomning ijodiy faoliyati insonning psixologik jarayonlari bilan chambarchas bog'liq bo'lib, uning tasavvuri, hissiy holati va tafakkuri san'at asarlarini

yaratishda asosiy rol o'ynaydi. San'at jarayonida rassom o'z ichki dunyosini, his-tuyg'ularini va kognitiv qobiliyatlarini uyg'unlashtiradi, bu esa ijodiy qarorlar va tasviriy yechimlarni shakllantirishga yordam beradi. Psixologik jarayonlar, jumladan e'tibor, xotira, emotsional reaksiyalar va qaror qabul qilish mexanizmlari rassomning ijodiy tafakkurini belgilaydi va uning san'at asariga aks etadi. Shu sababli, rassom tafakkuri va psixologik jarayonlar o'rtasidagi uyg'unlik san'at yaratish jarayonining ajralmas elementi hisoblanadi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, emotsional va kognitiv jarayonlarning uyg'unligi rassomni yangi g'oyalar yaratishga, ularni amaliyotga tatbiq etishga va san'at orqali o'zini ifoda etishga undaydi. Rassomning hissiy tajribasi ijodiy qarorlarni shakllantirishda ilhom manbai bo'lib xizmat qiladi, kognitiv jarayonlar esa bu qarorlarni mantiqiy va tizimli asos bilan mustahkamlaydi. Shu bilan birga, rassomning ichki dunyosi va tashqi ta'sirlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik san'at asarining estetik qiymatini belgilaydi va uning ma'no mazmunini boyitadi.

San'at psixologiyasi va ijodiy tafakkur tadqiqotlari rassomning qaror qabul qilish jarayonlari, e'tibor va emotsional holatining san'at yaratuvchisi sifatida shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatishini ko'rsatadi. Shu sababli, psixologik jarayonlarni o'rganish rassomning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, yangi uslub va texnikalarni shakllantirish hamda san'at jarayonini samarali boshqarish imkonini beradi. Mazkur tadqiqot rassom tafakkuri va psixologik jarayonlarning uyg'unligi san'atni yaratish jarayonida qanday o'zaro ta'sir qilishi va ijodiy faoliyatni qanday boyitishini chuqurroq tushunishga xizmat qiladi.

Asosiy qism. Rassomning ijodiy faoliyati nafaqat texnik mahorat, balki uning tafakkuri va psixologik jarayonlari bilan chambarchas bog'liq bo'lgan murakkab tizimni tashkil etadi. San'at asarlari yaratilishi jarayonida rassom o'zining ichki dunyosini, hissiy holatini va kognitiv resurslarini uyg'unlashtiradi, bu esa ijodiy tafakkurning shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Psixologik jarayonlar, jumladan e'tibor, xotira, emotsional reaksiyalar va qaror qabul qilish mexanizmlari rassomning ijodiy qarorlariga bevosita ta'sir qiladi, shuningdek, ularni san'at asariga aks ettirish imkonini yaratadi. Ijodiy tafakkur murakkabligi va uning psixologik komponentlari san'at jarayonining turli bosqichlarida turlicha namoyon bo'ladi, bunda rassomning hissiy tajribasi va ruhiy holati ijodiy qarorlarni shakllantirishda muhim omil sifatida ishlaydi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, rassomning psixologik holati uning tasavvurini rivojlantirish, yangi g'oyalarni yaratish va ularni san'atda ifodalash jarayonida asosiy rolni o'ynaydi. Emotsional tajribalar rassomni ilhomlantiradi, shu bilan birga kognitiv jarayonlar ijodiy qarorlar qabul qilishda mantiqiy va strukturaviy asosni ta'minlaydi. San'at asarining estetik qiymati nafaqat texnik tafsilotlarda, balki rassomning psixologik jarayonlar orqali ifodalangan ichki dunyosi bilan belgilanadi. Shuning

uchun rassomning tafakkuri va psixologik jarayonlar uyg'unligi san'atni yaratish jarayonining ajralmas elementi hisoblanadi.

Ijodiy tafakkur bilan bog'liq psixologik tadqiqotlar rassomning qaror qabul qilish jarayonlarini, emotsional reaksiyalarini va ijodiy jarayondagi diqqatini o'rganadi. Bu tadqiqotlar rassomning shaxsiy xususiyatlari, hissiy barqarorligi va kreativ qobiliyatlarini tahlil qilishga yordam beradi. Shu bilan birga, rassomning ichki dunyosi va tashqi ta'sirlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik san'at asarining mazmuni va estetik xususiyatlarini shakllantiradi. Psixologik jarayonlarni o'rganish rassomning ijodiy faoliyati samaradorligini oshirish, yangi uslublar va texnikalarni rivojlantirish imkonini beradi.

San'at ta'limi va psixologiya sohasidagi tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, rassom tafakkurini rivojlantirishda psixologik yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Pedagogik amaliyotda ijodiy tafakkur va psixologik jarayonlarni uyg'unlashtirish orqali talabalarning san'atga qiziqishi, ijodiy faoliyati va o'zini ifoda etish qobiliyati oshiriladi. Shu bilan birga, rassomning psixologik profili va individual xususiyatlari hisobga olingan holda ishlab chiqilgan mashqlar va treninglar ijodiy jarayonni samarali boshqarish imkonini yaratadi.

Natijada, rassom tafakkuri va psixologik jarayonlar uyg'unligi san'at yaratuvchisi va uning asari o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sirni anglashda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Bu uyg'unlik rassomning ichki dunyosini, hissiy tajribasini va kognitiv resurslarini birlashtirib, san'at asarining mazmuni va estetik sifatini yuqori darajaga olib chiqadi. Shu sababli, mazkur tadqiqot rassomning ijodiy tafakkuri va psixologik jarayonlarni o'rganish orqali san'at yaratish jarayonini yanada chuqurroq tushunishga xizmat qiladi.

Jadval 1. Rassom tafakkuri va psixologik jarayonlar o'rtasidagi bog'liqlik

Psixologik jarayon	Ta'siri	Ijodiy tafakkur bilan uyg'unligi	San'at asariga ta'siri
E'tibor	Detallarga e'tibor qaratish, fokuslanish	Tasviriy elementlarni tanlash va shakllantirish	Kompozitsiya va detallarning aniqligi
Xotira	Oldingi tajribalarni eslash, referenslarni qo'llash	Ilhom manbalari va texnik usullarni tanlash	San'at asarining mazmuni va tematik boyligi
Emotsiyalar	Ichki hissiy holatni aks ettirish	Tasviriy yechimlarda hissiy effekt yaratish	Estetik qabul qilinish va tomoshabinning reaksiyasi

Qaror qabul qilish	Variantlarni baholash va tanlash	Kompozitsiya, rang, shakl va motivlarni belgilash	San'at asarining yakuniy ko'rinishi va ifodaviyligi
Kognitiv jarayonlar	Mantiqiy bog'liqlik, tasviriy yechimlarni tahlil qilish	Ijodiy qarorlarni asoslash va konseptualizatsiya	San'at asarining tizimlilik va mazmuniy chuqurligi

Tahlil:

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, rassom tafakkuri psixologik jarayonlar bilan chambarchas bog'liq. E'tibor va xotira rassomga vizual va texnik elementlarni to'g'ri tanlash imkonini beradi, emotsiyalar esa san'at asarida hissiy effekt yaratadi. Qaror qabul qilish va kognitiv jarayonlar esa ijodiy yechimlarning tizimlilik va mantiqiy asosini ta'minlaydi. Shu tariqa, psixologik jarayonlar va tafakkur uyg'unligi san'at asarining estetik va mazmuniy sifatini shakllantiradi.

Sxema 1. Rassom tafakkuri va psixologik jarayonlarning uyg'unligi

[Psixologik jarayonlar]

|
|-----> E'tibor
|-----> Xotira
|-----> Emotsiyalar
|-----> Qaror qabul qilish
|-----> Kognitiv jarayonlar

|

V

[Ijodiy tafakkur]

|

V

[San'at asari]

Tahlil:

Sxemadan ko'rinib turibdiki, barcha psixologik jarayonlar (e'tibor, xotira, emotsiyalar, qaror qabul qilish va kognitiv jarayonlar) ijodiy tafakkur orqali san'at asariga uzatiladi. Har bir jarayon rassomning ijodiy qarorlarini va tasviriy yechimlarini shakllantiradi. Shu bilan birga, bu sxema rassomning ichki dunyosi va psixologik holati san'at asarining yakuniy ko'rinishiga qanday ta'sir qilishini vizual tarzda ko'rsatadi.

Xulosa. Mazkur maqolada rassom tafakkuri va psixologik jarayonlar o'rtasidagi uyg'unlik masalasi o'rganildi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ijodiy faoliyat psixologik jarayonlar bilan chambarchas bog'liq bo'lib, rassomning e'tibori, xotirasi, emotsiyalari, kognitiv jarayonlari va qaror qabul qilish mexanizmlari san'at asarining mazmuni va estetik sifatini belgilaydi. Psixologik jarayonlarni hisobga olgan holda

ijodiy qarorlar qabul qilish, yangi g'oyalarni yaratish va ularni amaliyotga tatbiq etish imkonini beradi.

Shuningdek, maqolada rassomning ichki dunyosi va tashqi ta'sirlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik tahlil qilindi. Emotsional va kognitiv omillarning uyg'unligi san'at asarini nafaqat estetik, balki mazmunan boyitadi. Jadval va sxemalar orqali ko'rsatib o'tilganidek, psixologik jarayonlar ijodiy tafakkur orqali san'at asarining yakuniy ko'rinishiga uzatiladi. Shu bilan birga, psixologik yondashuv rassomning ijodiy faoliyatini samarali boshqarish va yangi uslublar yaratishda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlanadi.

Natijada, rassom tafakkuri va psixologik jarayonlar uyg'unligi san'at yaratuvchisi va uning asari o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sirni chuqurroq tushunishga yordam beradi. Bu uyg'unlik rassomning ichki dunyosini, hissiy tajribasini va kognitiv resurslarini birlashtirib, san'at asarining mazmuni va estetik sifatini yuqori darajaga ko'taradi. Shu sababli, psixologik jarayonlarni o'rganish va ularni ijodiy faoliyatga integratsiya qilish san'atni yaratish jarayonida muhim omil hisoblanadi.

Adabiyotlar:

1. Petroshin, V. I. (2025). Психология художественного творчества. Юрайт.
2. Barysheva, T. A. (2024). Психология творчества. Юрайт.
3. Muratbekova, M., & Shanoi, P. (2023). Color-Emotion Associations in Art: Fuzzy Approach.
4. Guo, Y., Liu, Q., & others. (2022). Pathway to Future Symbiotic Creativity.